

De houtverwerkende industrie

[83]

H. A. VAN DER MEIDEN

In deze technische commissie is de „forest industry” aan de orde geweest. Wij zullen ons beperken tot verreweg het belangrijkste onderdeel hiervan, de houtverwerkende industrie. Het was echter niet mogelijk een volledige indruk uit de ingediende rapporten te krijgen. De behandeling van het onderwerp is incompleet doordat de zagerijen, één van de belangrijkste afnemers van hout, praktisch geen bijdrage hebben geleverd.

Een uitstekende inleiding tot de discussie werd gegeven door de Zweed Steenberg. Hieraan en aan de belangrijkste rapporten kunnen de volgende voor Nederland interessante en min of meer fundamentele opmerkingen en conclusies worden ontleend.

1. *Het begrip houtkwaliteit blijkt steeds meer een relatief begrip te worden*

Het wordt bepaald door factoren (houtsoort, afmetingen, eigenschappen), waarvan de waardering volkomen kan veranderen in verband met ontwikkelingen in de verwerkingstechniek en in de vraag van de consument van het houtprodukt. Een typisch voorbeeld is de sterk gestegen waardering van berk en populier door de papierindustrie.

2. *Houtkwaliteit en -kwantiteit zijn nauw verbonden begrippen*

Een goede houtkwaliteit kan geen afzet vinden als een bepaald minimum kwantum voor industriële verwerking niet aanwezig is. Dit scheidt te meer problemen naarmate de minimaal-rendabele bedrijfsgrootte van de verwerkingsindustrie groter wordt.

3. *De prijs van de grondstof*

Deze wordt niet alleen bepaald door diens kwaliteit of kwantiteit, maar ook door de prijs van het produkt dat uiteindelijk uit het hout wordt gemaakt. Een houtverwerkende industrie kan namelijk haar produkt niet verhandelen als de prijs daarvan niet concurrerend is met produkten van soortgelijke bedrijven elders en met die van vervangingsprodukten. Men kan het ook aldus stellen: Een industrie zal hout beneden een voor haar nog acceptabele kwaliteit zelfs niet gratis willen afnemen, terwijl zij voor hout boven een bepaalde kwaliteit geen evenredig hogere prijs kan betalen. Iets dergelijks geldt voor de houtkwantiteit en voor de variatie in de houtkwaliteit. Dit is een reden te meer waarom het voor de bosbouw zo bijzonder belangrijk is de gang van zaken in de houtverwerkende industrie voortdurend te analyseren.

4. *Zaagindustrie en voorlichting van de afnemer*

In vergelijking met de industrie van concurrerende materialen (beton, metaal e.a.) besteedt de zaagindustrie te weinig aandacht aan de voorlichting van de afnemer ten aanzien van rationeel gebruik van haar produkt. De papier-

industrie heeft deze „public relations” veel beter ontwikkeld. Het bekend zijn met de eisen van de uiteindelijke consument van hout en houtprodukten, moet aan de houtverwerkende industrie en aan de bosbouw essentiële aanwijzingen geven.

5. *In veel landen vormt nu de pulp- en papierindustrie de belangrijkste houtafnemer*

Dit is bevorderd doordat steeds meer houtsoorten en sortimenten voor de papier- en kartonfabricage bruikbaar blijken. Dit geldt met name voor loofhout en voor afval van zagerijen. Het zoeken naar een uitbreiding van keuze in houtsoort en sortiment wordt weer bevorderd door het hoge aandeel van de grondstofkosten in de kostprijs van het papier of karton.

6. *Het probleem van het afval bij de houtverwerking (inclusief bastafval)*

Dit is in enkele rapporten uitgebreid behandeld. De rentabiliteit van zagerijen zal in toenemende mate gaan afhangen van verwerkingsmogelijkheden van dit afval door bijvoorbeeld platen- en papierfabrieken. De toenemende kostprijs van verzaagd hout leidt niet alleen tot de noodzaak om meer afval kwijt te raken (zie ook punt 7), maar ook tot de produktie van zwaardere maten. Dit wordt mogelijk door o.a. afname in de vraag naar houten fruitkisten.

7. *Integratie van zagerijen met papier- of platenfabrieken*

Deze neemt vooral in de belangrijke houtexportlanden toe. Het voordeel van deze integratie ligt in de verwerking van het zaagafval door de papier- of platenfabriek, waardoor deze een aanvullende goedkope grondstof krijgt en de zagerij van het afval en het slechte zaaghout verlost is. Men gaat hierbij meer en meer rekenen met de „overall profit”, d.w.z. de exploitatie-resultaten van het geïntegreerde bedrijf als geheel; dit kan voor een bepaalde component van het bedrijf de redding betekenen als deze geen winst of tijdelijk verlies oplevert.

8. *De platenindustrie*

Deze streeft evenals de papierindustrie naar steeds grotere eenheden. Het aandeel van de grondstofkosten in de kostprijs van het produkt is reeds $\pm 1/3$ maar stijgt nog steeds. Vooral de vezelplatenindustrie zoekt steeds goedkopere houtsortimenten.

9. *Het houtproduktie-beleid*

De veranderende vraag van het publiek enerzijds en de snelle ontwikkelingen in de technologische mogelijkheden van de industrie anderzijds bemoeilijken een houtproduktie-beleid. Dit spreekt minder naarmate de omloop korter is.

Wel is duidelijk dat de ontwikkeling steeds meer gaat in de richting van industriële houtverwerking en dat er toenemende mogelijkheden komen voor

dunne goedkopere sortimenten en voor houtsoorten die tot voor kort als onbruikbaar voor bepaalde massale verwerkingsmethoden werden beschouwd.

10. *Het uiteindelijke doel van de bosbouw*

Was op vele plaatsen in de wereld tot voor kort de teelt van kwaliteitshout het doel, nu komt de bosbouwer reeds bij de bosaanleg voor de keuze te staan: of zich concentreren op een zo hoog mogelijke massa-opbrengst of zich richten op de produktie van kwalitatief hoogwaardig hout. Deze keus wordt moeilijker naarmate de omloop langer is, daar dan evenredig het aantal factoren, bruikbaar voor economische berekeningen, afneemt. Het is derhalve zaak de bosaanlegmethodiek te richten op een zo groot mogelijke spreiding in de houtafzetmogelijkheden, waarbij de keus tussen massa-produktie en kwaliteitsproduktie zover mogelijk naar de toekomst kan worden verschoven.